voorstel

Zwolle

Raadsbrief

Datum 11 november 2024

Onderwerp Reactie college van B&W op het Initiatiefvoorstel van de fracties van D66, CDA en ChristenUnie ‘Zwols bouwdepot’

Versienummer 3

Portefeuillehouder Paul Guldemond

Samenvatting
Via een ‘bouwdepot’ kunnen jongeren een jaar lang maandelijks een vast inkomen krijgen, zonder voorwaarden of beperkingen. De fracties van D66, CDA en ChristenUnie willen dit als pilot in Zwolle invoeren. Het college kijkt positief naar dit Initiatiefvoorstel en wil ten behoeve van de bespreking hiervan in de gemeenteraad een aantal inhoudelijke, juridische en financiële aandachtspunten meegeven. Het college raadt de Initiatiefnemers aan het voorstel op deze punten aan te passen en een gewijzigd Initiatiefvoorstel aan de gemeenteraad voor te leggen. Wanneer dit Initiatiefvoorstel wordt meegenomen in het Voorjaarsmoment in de gemeenteraad, denkt het college dat de pilot 1 juli 2025 of 1 januari 2026 in Zwolle kan starten.

Bijlagen
Initiatiefvoorstel D66, CDA en ChristenUnie Zwols Bouwdepot

Openbaarheid
☒ Openbaar
☐ Geheim

Wij stellen u voor kennis te nemen van:
De reactie van het college van B&W op het Initiatiefvoorstel van de fracties van D66, CDA en ChristenUnie ‘Zwols bouwdepot’.

Datum 11 november 2024

Inleiding
De fracties van D66, CDA en ChristenUnie hebben een Initiatiefvoorstel ingediend voor een pilot voor een ‘Zwolse Bouwdepot’ voor Zwolse jongeren. Daarin krijgen jongeren een jaar lang maandelijks een vast inkomen, zonder voorwaarden of beperkingen. Het idee is dat deze jongeren door de financiële rust kunnen werken aan hun persoonlijke doelen voor de toekomst en de situatie waarin zij zich bevinden kunnen verbeteren. Het draagt daarmee bij aan onze doelstelling van het voorkomen van maatschappelijke opvang, het bieden van een veilig thuis en arbeidsparticipatie. Het Initiatiefvoorstel vermeldt een start van de pilot per 1 januari 2025. Deze raadsbrief bevat de reactie van het college op dit Initiatiefvoorstel.

Kader
Koers sociaal domein
Regiovisie Beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2022 – 2032 regio IJssel-Vecht
Visie op arbeidsparticipatie en arbeidsmarktbeleid gemeente Zwolle 2024

Kernboodschap
Met deze raadsbrief reageert het college op het Initiatiefvoorstel van de fracties van D66, CDA en ChristenUnie voor een pilot voor een ‘Zwols bouwdepot’. Wij kijken positief naar dit Initiatiefvoorstel en geven voor de uitwerking een aantal inhoudelijke, juridische en financiële aandachtspunten mee. Het college raadt de Initiatiefnemers aan het voorstel op deze punten aan te passen en een gewijzigd Initiatiefvoorstel aan de gemeenteraad voor te leggen.

Toelichting
Het college deelt de zorg van de fracties over jongeren uit Zwolle die te maken hebben met (dreigende) dak- en thuisloosheid of een onveilige of onstabiele thuissituatie. Binnen de maatschappelijke opvang is dit een van de groepen waar extra aandacht voor is. De motie die op 14 oktober jl. is aangenomen roept het college daar ook toe op. Ook via de Participatiewet zetten wij ons al in voor deze jongeren. Bijvoorbeeld door eerst oog te hebben voor de financiële of huisvestingsproblematiek van jongeren, voordat een stap naar werk of scholing wordt ingezet.
Een pilot voor een Zwols bouwdepot zien wij als een zinvolle aanvulling op dit bestaande beleid. Wij ondersteunen vooral het experimentele karakter van deze pilot. Niet de bestaande regels staan er centraal, maar de ervaring en wensen van jongeren zelf. Wij horen ook vanuit de partijen die dagelijks bij Zwolse jongeren betrokken zijn positieve reacties op het Initiatiefvoorstel.

Er zijn wel een aantal aandachtspunten voor de nadere uitwerking die wij noodzakelijk vinden om mee te geven aan de gemeenteraad:

- *Wij willen de doelgroep van de pilot anders afbakenen.*
  In het voorstel wordt gekozen voor jongeren vanaf 21 jaar. Wij zien echter de meeste urgentie onder jongeren tussen de 18 en 21 jaar, onder andere wanneer ouders geen invulling geven aan hun financiële verantwoordelijkheid voor hun kind tot het 21ste jaar. Bijvoorbeeld vanwege een ontwrichte thuissituatie. Verder is ons voorstel om kleiner te starten en te beginnen met 10 jongeren. Dit is in lijn met pilots van het bouwdepot in andere steden, zoals hoe in 2022 in Amersfoort met een pilot bouwdepot is gestart. We vinden het belangrijk om in het plan toe te voegen dat voor de jongeren die deelnemen aan de pilot, ook na het aflopen hiervan, een duidelijk perspectief wordt geboden.

- *Wij pleiten voor een breed perspectief voor jongeren die deelnemen aan de pilot.*
  Dat gaat verder dan een maandelijkse schenking. Het effect van het bouwdepot staat of valt denken wij met passende begeleiding van de jongeren. Ons is niet duidelijk wie het bouwteam gaan vormen en hoe zij gefaciliteerd gaan worden voor hun inzet. Wij pleiten ervoor om budget hiervoor op te nemen in de begroting van dit plan. Het lijkt ons goed als dit Bouwteam zich ook inzet voor het huisvestingsvraagstuk van deze jongeren, bijvoorbeeld door te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn vanuit projecten zoals Housing First of Kamers met Aandacht voor deze jongeren. Ook vinden wij het wenselijk om aan de maandelijkse schenking enkele afspraken te koppelen over budgetbeheer of schuldhulpverlening, zoals in de pilot in Amersfoort is gedaan.

- *Wij merken bij de financiële onderbouwing op dat de kosten voor de baten uitgaan, waardoor dit Initiatiefvoorstel vraagt om een integrale financiële afweging.*
  Het Initiatiefvoorstel bevat een overzicht van kosten en baten. Het college herkent deze analyse op hoofdlijnen, maar wil benadrukken dat de genoemde baten niet direct tot een financieel voordeel leidt die vrijvalt en direct kan worden ingezet voor dekking van dit voorstel. Zo zal het voorkomen van opvang niet direct leiden tot afbouw van het aantal bedden en de bijbehorende subsidie. Ook zal eventuele regionale vrijval ook regionaal verrekend moeten worden (en Zwolle dus slechts een klein aandeel van een voordeel uitgekeerd krijgen). Verder wijzen wij er bij de financiële paragraaf van het plan op dat er voor de bijstandsuitkeringen in Zwolle al sprake is van tekorten. Daarmee is een besparing op dit budget ook niet één op één te realiseren. Vanwege deze kanttekeningen bij de financiële onderbouwing, moet het Initiatiefvoorstel financieel integraal worden afgewogen.

We zijn als college benieuwd naar wat het bouwdepot daadwerkelijk concreet voor Zwolle en de Zwolse jongeren gaat opleveren. In het bijzonder hopen we hiermee inzicht te krijgen in hoe het bouwdepot verschilt met de mogelijkheden vanuit het bestaande beleid en uitvoeringspraktijk vanuit de Participatiewet, om jongeren passend te ondersteunen. Bijvoorbeeld welke belemmeringen hierin met het bouwdepot worden weggenomen. Een pilot bouwdepot helpt op deze manier ook om bestaand beleid en uitvoeringspraktijk te verbeteren vanuit het perspectief van de jongeren. Een pilot van een jaar leent zich hier goed voor. Ook willen we hiermee bijdragen aan de doorontwikkeling van de Participatiewet en het bouwdepot en ervaringen hiermee elders in het land.

Maatschappelijk draagvlak & participatie
De indieners van het Initiatiefvoorstel hebben zelf uitgebreid met betrokken partijen en jongeren gesproken. Bij het vervolg zouden wij deze partijen en jongeren niet alleen betrokken willen houden, maar ook daadwerkelijk aan zet voor de uitwerking van het initiatief. We denken dat het nodig is deze vorm van participatie te faciliteren, bijvoorbeeld vanuit de geraamde indirecte kosten in de begroting van het plan.
Verder worden ook een aantal partijen gemist waarvan wij denken dat het belangrijk is hen actief bij de pilot te betrekken. Het gaat onder meer om Limor, stichting voor ondersteuning en rehabilitatie, sociaal werk- en ontwikkelbedrijf Tiem en het onderwijs.

Communicatie
Na overdracht van deze raafsbrief aan de gemeenteraad besluiten de initiatiefnemers en de agendacommissie over agendering van dit onderwerp in de gemeenteraad. De stand van zaken van een pilot Zwols Bouwdepot is regelmatig onderwerp in bestaande overleggen met betrokken partijen, bijv. in afstemmingsmomenten vanuit de gemeente met Team Zwerfjongeren en in het contact met de bij jongeren betrokken zorgaanbieders.

Financiën
Onder het kopje toelichting hierboven zijn al een aantal aandachtspunten bij de financiële onderbouwing van het Initiatiefvoorstel genoemd. We vragen de gemeenteraad deze punten in de bespreking van het Initiatiefvoorstel mee te nemen.

In het Initiatiefvoorstel worden middelen uit de arbeidsmarktregio als dekking opgevoerd. Wij hebben het mogelijk kunnen inzetten van regionale middelen in de regio genoemd en willen dit, na besluitvorming over dit Initiatiefvoorstel in de gemeenteraad, verder verkennen in de regio. Daarbij willen wij wel vermelden dat de uitkomst hiervan, en daarmee de dekking voor dit Initiatiefvoorstel, niet vast staat. Dit betekent dat in eerste instantie voor de totale financiering van de pilot van minimaal € 598.898 per jaar op een andere manier dekking gevonden moet worden in de gemeentebegroting en een afweging hierover nodig is bij het aankomende Voorjaarsmoment in uw raad.

Om de genoemde inhoudelijke, juridische en financiële punten uit te werken stellen wij u voor om vooruitlopend op de daadwerkelijk start van de pilot, al de genoemde gemeentelijke projectleiding beschikbaar te stellen. Hiervoor is € 10.000 nodig (inzet van de projectleider voor de duur van 3 maanden).
Tot slot vragen wij aandacht voor de inzet van het te vormen ‘bouwteam’ van externe partijen, zoals begeleidende organisaties. Zoals onder de toelichting hierboven al genoemd, zien wij goede begeleiding als belangrijke randvoorwaarde om jongeren vooruit te helpen via deze pilot. Ons advies is om hiervoor € 60.000 aan de begroting van dit voorstel toe te voegen om het bouwteam te faciliteren.

Risico’s
Vanuit het ministerie van SZW wordt gemeenten ontraden om te starten met een pilot bouwdepot.
Dit blijkt uit actuele berichtgeving van SZW aan gemeenten. In een recent nieuwsbericht van de staatssecretaris van Participatie en Integratie staat dit toegelicht. Hieruit blijkt dat het rijk het bouwdepot, in tegenstelling tot de juridische onderbouwing van het bouwdepot zelf, ziet als inkomensbeleid.[1] Dat zou betekenen dat gemeenten het bouwdepot niet mogen financieren en uitvoeren. Het risico is dat na verdere juridische toetsing het bouwdepot toch niet juridisch haalbaar blijkt omdat gemeenten dit vanuit het rijk niet mogen doen.
Het is belangrijk dat dit eerst verder juridisch wordt uitgezocht, voordat met een pilot in Zwolle gestart wordt. In het bijzonder welk risico de gemeente Zwolle hierdoor mogelijk loopt. Hierover willen we het gesprek met het ministerie aangaan. Vooralsnog interpreteert het college deze berichtgeving als een oproep aan gemeenten om vooral de bestaande mogelijkheden vanuit de Participatiewet meer in te zetten om jongeren passend te ondersteunen.

[1] Voor het standpunt van het ministerie van SZW en hun juridische onderbouwing verwijzen we naar deze toelichting.
De reactie daarop van stichting het Bouwdepot en Stichting Zwerfjongeren vindt u hier.

Ook gaat het voorstel uit van het schenken van de bouwdepots aan jongeren via een lokale ANBI stichting. Ons is onduidelijk hoe dit in de pilot in Zwolle precies vorm gegeven gaat worden en welke risico's hier mogelijk aan zitten. Het is nodig deze juridische aspecten eerst nader in beeld te brengen, voordat gestart kan worden met de pilot.

Vervolg
Dit is afhankelijk van de besluitvorming van de gemeenteraad over het Initiatiefvoorstel. Het college geeft via deze raadsbrief een aantal aandachtspunten aan de gemeenteraad mee ter bespreking van dit Initiatiefvoorstel. Het college raadt de Initiatiefnemers aan het voorstel op deze punten aan te passen en een gewijzigd Initiatiefvoorstel aan de gemeenteraad voor te leggen. Wanneer dit Initiatiefvoorstel landt in de Berap of Voorjaarsnota lijkt realisatie per 1 juli 2025 (indien in Berap) of 1 januari 2026 (indien in Voorjaarsnota) haalbaar. Start van de pilot per 1 januari 2025 lijkt ons niet realistisch.

Openbaarheid
Deze raadsbrief en alle bijlagen zijn openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

waarnemend secretaris, Frank Wijnandts